

Archeologische Rapporten Oranjewoud 2012/27
Bureauonderzoek plangebied Weijdelaer te Scherpenzeel
(Gld.)

projectnr. 246435
revisie 02
17 april 2012

auteur
P.C. Teekens

Opdrachtgever
Stichting Woonstede
Postbus 91
6710 BD Ede

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
22 februari 2012	revisie 00 (concept)		
3 april 2012	revisie 01 (definitief; n.a.v. beoordeling)		
17 april 2012	revisie 02 (definitief)		

Colofon

Titel: Archeologische Rapporten Oranjewoud 2012/27.
Bureauonderzoek plangebied Weijdelaaer te Scherpenzeel (Gld.)
Auteur: P.C. Teekens

ISSN: 1570-6273

© Oranjewoud B.V.
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Niets uit dit rapport mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ingenieursbureau Oranjewoud bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt, door een derde of voor enig ander werk of doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Disclaimer

Archeologisch vooronderzoek wordt in zijn algemeenheid uitgevoerd door het steekproefsgewijs bemonsteren d.m.v. boringen, proefsleuven en/of veldkartering. Hoewel Ingenieursbureau Oranjewoud bv de grootste zorgvuldigheid betracht bij het uitvoeren van het archeologisch onderzoek, is het juist deze steekproefsgewijze benadering die het onmogelijk maakt garanties ten aanzien van de situatie af te geven op basis van de resultaten van een archeologisch vooronderzoek.

Oranjewoud aanvaardt derhalve op generlei wijze aansprakelijkheid voor schade welke voortvloeit uit beslissingen genomen op basis van de resultaten van archeologisch (voor)onderzoek.

Inhoud	blz.
Administratieve gegevens.....	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Bureauonderzoek	9
2.1 Beschrijving onderzoekslocatie	9
2.2 Landschappelijke situatie.....	9
2.3 Historische situatie en mogelijke verstoringsen	11
2.4 Bekende waarden.....	11
2.5 Archeologische verwachting	12
3 Conclusies en advies.....	16
3.1 Conclusies	16
3.2 (Selectie)advies	16
Literatuur en geraadpleegde bronnen.....	17
Bijlagen	
1 Archeologische perioden	
2 AMZ-cyclus	
3a AMK-terreinen uit ARCHIS	
3b Archeologische waarnemingen uit ARCHIS	
Kaarten	
246435-ARCHIS	IKAW, AMK-terreinen, Waarnemingen en Onderzoeken uit ARCHIS
246435-A	Aangepaste Archeologische Verwachtings- en Aanbevelingenkaart

Administratieve gegevens

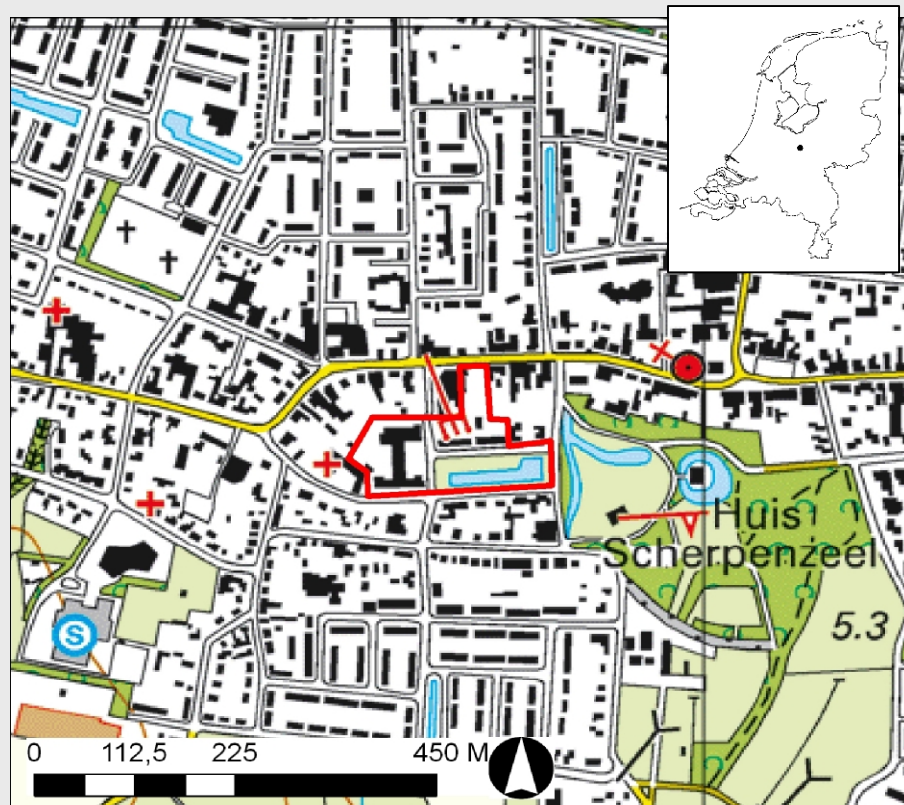
OW Projectnummer 246435
OM-nummer 50686
Provincie Gelderland
Gemeente Scherpenzeel
Plaats Scherpenzeel
Toponiem Weijdelaer

Kaartblad 32GZ
Coördinaten 161627/454451 161830/454458
161756/454602 161628/454540

Opdrachtgever Stichting Woonstede
Uitvoerder Oranjewoud
Datum uitvoering 02-2012
Projectteam A. Vissinga (KNA-archeoloog en projectleider)
A.M.Bakker (senior KNA-archeoloog)
P.C. Teekens (KNA-archeoloog)

Bevoegd gezag (BG) Gemeente Scherpenzeel

Beheer documentatie Oranjewoud Almere
Vondstdepot N.v.t.

Afbeelding 1 Locatie plangebied (in rood)
(Topografische Kaart 1:25.000 (niet op schaal), © Topografische Dienst Kadaster, Emmen)

Samenvatting

In februari 2012 heeft Oranjewoud bv in opdracht van Stichting Woonstede een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Weijdelaar te Scherpenzeel (gemeente Scherpenzeel, provincie Gelderland). De directe aanleiding voor het onderzoek is het voornemen van de opdrachtgever om het plangebied te herontwikkelen. Het totale plangebied heeft een oppervlakte van circa 2 hectare. Het gaat hierbij om de aanpassing van een verpleeghuis naar appartementencomplex (westelijke helft plangebied) en de bouw van een service- en dienstencentrum en nieuw appartementencomplex. Ten behoeve van de ontwikkeling zal (een deel van) de bodem worden verstoord, waarbij eventueel aanwezige archeologische resten zullen worden aangetast/vernietigd.

Het doel van het uitvoeren van een archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kan worden geconcludeerd dat het grootste gedeelte van het plangebied een hoge verwachtingswaarde kan worden toegekend. Alleen de zone ter plaatse van de huidige vijver en het verpleeghuis is verstoord en hier worden geen archeologische resten (meer) verwacht.

(Selectie)advies

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt aanbevolen om in eerste instantie een inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) uit te laten voeren in het niet verstoorde deel van het plangebied (zie kaartbijlage 246435-A). Zodoende kan inzicht worden verkregen in de opbouw van de bodem en de kans op het aantreffen van (gave) archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan een advies gegeven worden ten aanzien van eventueel noodzakelijk archeologisch vervolgonderzoek of kunnen delen van het plangebied op basis van een mogelijk verstoord bodemprofiel worden vrijgegeven.

Dit ter beoordeling van het bevoegd gezag, in deze de gemeente Scherpenzeel.

Voor een visuele weergave van de bovenstaande verwachtingen wordt verwezen naar kaartbijlage 246435-A; de archeologische verwachtings- en advieskaart.

Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.
Almere, februari/april 2012

Projectnr. 246435
april 2012, revisie 02

1 Inleiding

In februari 2012 heeft Oranjewoud bv in opdracht van Stichting Woonstede een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Weijdelaaer te Scherpenzeel (gemeente Scherpenzeel, provincie Gelderland).

- *Aanleiding:* De directe aanleiding voor het onderzoek is het voornemen van de opdrachtgever om het plangebied te herontwikkelen. Het totale plangebied heeft een oppervlakte van circa 2 hectare. Het gaat hierbij om de aanpassing van een verpleeghuis naar appartementencomplex (westelijke helft plangebied) en de bouw van een service- en dienstencentrum en nieuw appartementencomplex. Ten behoeve van de ontwikkeling zal (een deel van) de bodem worden verstoord, waarbij eventueel aanwezige archeologische resten zullen worden aangetast/vernietigd. Het is nog niet bekend tot welke diepte de bodem verstoord zal gaan worden. Om deze herontwikkeling mogelijk te maken dient een nieuw bestemmingsplan opgesteld te worden. In dit kader dient rekening gehouden te worden met meerdere factoren, waaronder archeologie. Op de archeologische waarden- en beleidsadvieskaart van de gemeente Scherpenzeel is te zien dat het plangebied in een zone ligt met een hoge archeologische trefkans (de historische kern van Scherpenzeel). Hiervoor geldt dat in plangebieden groter dan 100 m² en bij bodemingrepen dieper dan 50 cm archeologisch onderzoek verplicht wordt gesteld (RAAP-rapport 1797).¹
- *Type onderzoek:* Bureauonderzoek.
- *Doel:* het doel van het uitvoeren van een archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Waar kunnen we wat verwachten?² Voor het opstellen van een dergelijke verwachting wordt gebruik gemaakt van reeds bekende archeologische waarnemingen, historische kaarten, bodemkundige gegevens en informatie over de landschappelijke situatie. Een gespecificeerde verwachting gaat in op de mogelijke aanwezigheid, het karakter, de omvang, datering en eventuele (mate van) versterking van archeologische waarden binnen het plangebied. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kan (binnen een deel van) het plangebied nader veldonderzoek noodzakelijk blijken.

Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2.

¹ De ondergrens was eerste 30 m². De huidige, aangepaste, ondergrens is 100 m².

² Zie voor het gespecificeerde verwachtingsmodel paragraaf 2.5. Hier is tevens een verwachtingskaart aan gekoppeld.

Projectnr. 246435
april 2012, revisie 02

2 Bureauonderzoek

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie

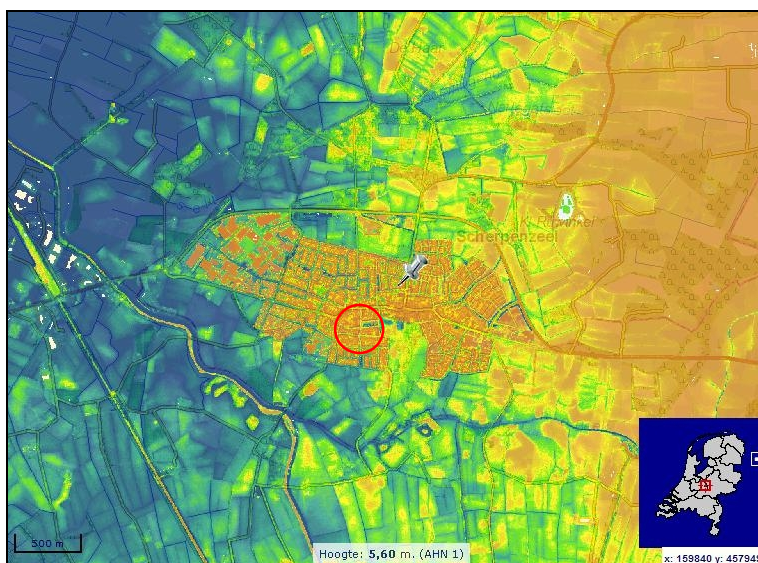
- *Begrenzing plangebied:* Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Scherpenzeel (Gelderland), en meer specifiek in het historische hart van deze plaats (zie afbeelding 1). In het noorden wordt het plangebied begrensd door de Dorpsstraat. De zuidelijk grens wordt gevormd door de Molenweg. Dwars door het plangebied lopen de Vijverlaan (noord-zuid) en de Parklaan (oost-west). Voor de ligging van het plangebied wordt verwezen naar afbeelding 1 alsmede de kaartbijlage.
- *Begrenzing onderzoeksgebied:* Het onderzoeksgebied is veelal groter dan het plangebied, en beslaat het gebied waarover informatie is verzameld om tot een gespecificeerd verwachtingsmodel te komen. In dit geval is dat een gebied met een straal van circa 1 km vanuit het centrum van het plangebied (zie de kaartbijlage).
- *Huidig gebruik plangebied:* Het plangebied is momenteel grotendeels bebouwd en bestraat. Tevens is een grote vijver aanwezig in het zuidoosten.
- *Consequenties toekomstig gebruik:* De voorgenomen herontwikkeling brengt in delen van het gebied bodemversturende werkzaamheden met zich mee die eventueel aanwezige archeologische waarden kunnen verstoren of vernietigen. Op basis van informatie van de opdrachtgever blijkt dat bij de aanpassing van het verpleeghuis in de westelijke helft geen bodemversturende werkzaamheden gaan plaatsvinden, omdat hier alleen het bestaande gebouw wordt aangepast. In de rest van het plangebied vinden wel degelijk bodemversturende werkzaamheden plaats. Hierbij dient overigens ook vermeldt te worden dat de in het zuidoosten aanwezige vijver, behouden blijft.

2.2 Landschappelijke situatie

- *Geologie:* Het plangebied is gelegen in de Gelderse Vallei, een glaciaal bekken dat is gevormd onder invloed van het landijs in de voorlaatste ijstijd, het Saalien. Als gevolg van geringe verticale druk vloeide het ijs niet meer waardoor het ijs over de grond ging schuren en er diepte-erosie plaatsvond, waardoor een laagte ontstond. Onderin bevindt zich keileem, afgedekt door glaciofluviale afzettingen (afzettingen door smeltwater) en glacialacustriene afzettingen (afzettingen in een gletsjermeer). Hierboven kunnen brakwaterafzettingen uit het Eemien, een warmere periode tussen de twee laatste koude perioden in, voorkomen. In het Weichselien, de laatste koude periode van het Pleistoceen, ca. 10.000 jaar geleden, is het bekken verder opgevuld met fluvioperiglaciale afzettingen en dekzand. In het Weichselien heeft het landijs Nederland niet bereikt. Er heerste toen een koud klimaat en er groeide nauwelijks vegetatie waardoor dekzand kon worden afgezet (Formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden). Als gevolg van het afsmelten van sneeuwmassa's in het Weichselien werd dekzand opgenomen en elders in lage delen weer afgezet. Zo ontstonden dekzandvlaktes. Ook vond er in geringe mate nog verstuving plaats, waardoor dekzandruggen ontstonden. Dekzandruggen zijn terreindelen met flauwe hellingen die onder arctische omstandigheden in het Weichselien door de wind zijn gevormd. Dekzandwelingen vormen de overgang tussen de hoger gelegen dekzandruggen en lagere dekzandvlaktes. Van nature is de Gelderse Vallei een laaggelegen en relatief vochtig gebied als gevolg van kwel van de omliggende stuwwallen en invloed van de zeespiegelstijging van de Zuiderzee. In de lage kwelzone ten oosten

van de Utrechtse Heuvelrug kon hierdoor op enkele plaatsen veenvorming plaatsvinden. De beken in de Gelderse Vallei die binnen het gebied voor de ontwatering zorgen, ontspringen in het oosten (de Veluwe) en stromen in westelijke richting. De beken hebben zich niet diep ingesneden in het landschap, maar volgen de in het Pleistoceen gevormde dalvormige laagtes.

- **Bodem en geomorfologie:** Het plangebied ligt op de overgang tussen een dekzandrug (in het oosten) en een gebied met dekzandwelingen in het westen. Hoewel het plangebied op zowel de bodem- als geo(morfo)logische kaart niet is gekarteerd (vanwege de bebouwing), kan op basis van de in de directe omgeving gekarteerde gebieden wel het een en ander worden geëxtrapoleerd. Aangenomen kan worden dat er binnen het plangebied mogelijk sprake is van een laarpodzol (code cHn21) of een beekeerdgrond (code pZg23). Daarnaast is waarschijnlijk sprake van een oud landbouwdek (esdek). Beekeerdgronden zijn meestal gebonden aan de nabijheid van een beek. Het type beekeerdgrond in lemig fijn zand, zoals mogelijk in het plangebied aanwezig is, komen voor met een zwarte en een bruine bovengrond. De bruine liggen meestal iets hoger dan de zwarte. De overgang van de humeuze, bovenste A-horizont naar de C-horizont wordt vaak gevormd door een sterk lemige, gyyttja-achtige laag, die plaatselijk uit zandige leem kan bestaan. Laarpodzolgronden zijn humuspodzolgronden die meestal zijn ontstaan uit veldpodzolgronden die zijn opgehoogd met potstalmest. Het zijn vaak vrij oude ontginningen. Podzolering is een proces dat kan voorkomen in zandgronden en waarbij neerwaartse verplaatsing van humus door inspoeling in diepere lagen optreedt. Een podzol wordt daardoor gekenmerkt door een uitspoelingslaag met daarin grijze loodzandkorrels door ontijzering (A-horizont). Het uitgespoelde anorganische materiaal wordt diep in de inspoelingshorizont (B-horizont) afgezet, waarin organische stof al dan niet samen met ijzer is geconcentreerd. Naar onderen toe wordt de grond ongeroerd en vrij van invloed en van boven af. Dit wordt het moedermateriaal genoemd (C-horizont). Laarpodzolgronden hebben een zwarte homogene bovengrond. De B-horizont kan dik of dun, sterk of minder sterk ontwikkeld zijn. Er komt vaak veel ijzer in voor, meestal in de vorm van concreties.
- **AHN:** Op basis van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) blijkt dat de hoogte van het plangebied ligt tussen de 6,0 en 6,3 m + NAP. Wat tevens opvalt, is dat Scherpenzeel ligt op de overgang tussen het hoger gelegen dekzandgebied in het oosten en het lager gelegen gebied in het westen (zie afbeelding 2). Op basis van deze kaart (zowel de AHN-1 als de AHN-2) kan worden gesteld dat het plangebied op een dekzandwelling of dekzandrug ligt.

Afbeelding 2. Het plangebied (rode cirkel) geprojecteerd op het Actuele Hoogtebestand Nederland (AHN). Bron: www.ahn.nl/viewer.

2.3 Historische situatie en mogelijke verstoringen

- *Korte bewoningsgeschiedenis:* Het plangebied bevindt zich binnen de oude dorpskern van Scherpenzeel. De oudste vermelding van Scherpenzeel stamt uit 1229.
- *Historische kaarten*
 - Ca. 1830: op de kadastrale minuutplannen van circa 1830 (Sectie D, bladen 1 en 2), lijkt het plangebied grotendeels onbebouwd te zijn. Er is alleen sprake van enige bebouwing langs de Dorpsstraat. Langs de Molenweg bevonden zich in 1832 een tweetal woningen van wolkammers. Daarnaast bevond zich in ten westen van het plangebied (ten westen van het huidige verpleegtehuis) een molen.
 - Ca. 1850: op de historische kaart van 1850 is het plangebied grotendeels onbebouwd en in gebruik als grasland. Alleen langs de Dorpsstraat is bebouwing aanwezig.
 - Ca. 1900: op de historische kaart van omstreeks 1900 is de situatie van 1850 niet veranderd; het gebied is nog steeds onbebouwd. Alleen langs de Dorpsstraat is bebouwing aanwezig.
 - Ca. 1930: rond 1930 is de situatie nog steeds vergelijkbaar met die in 1850. Wel lijkt de bebouwing ten westen van het plangebied verder naar het oosten getrokken: het lijkt erop dat het westelijke gedeelte van de zone waar nu het verpleeghuis staat, deels is bebouwd. Het gebied is verder, met uitzondering van de strook langs de Dorpsstraat, onbebouwd.
 - Ca. 1953 en 1962: op de topografische kaart van 1953 is de situatie nog steeds onveranderd; het gebied is grotendeels onbebouwd en in gebruik als grasland. Alleen de strook langs de Dorpsstraat is bebouwd.
 - Ca. 1973: op de topografische kaart van 1973 heeft het plangebied zijn huidige vorm gekregen. In het westen is sprake van bebouwing (het verpleeghuis), de bebouwing langs de Dorpsstraat is iets verder naar het zuiden getrokken, en de huidige vijver is al aanwezig.
- *Mogelijke verstoringen:* op basis van het historische kaartmateriaal kan worden geconcludeerd dat het grootste gedeelte van het plangebied tot ergens in de periode 1962 - 1973 onbebouwd is gebleven, en in gebruik was als grasland. Het gebied langs de Dorpsstraat is al zeker vanaf 1830 bebouwd geweest. Aangenomen kan worden dat de bodem binnen het plangebied grotendeels zal zijn verstoord door eerdere bodemverstoringende werkzaamheden. Dit geldt in ieder geval voor de zone waar nu het verpleeghuis staat, maar ook het gebied waar de vijver is gelegen. Op deze plekken zal vermoedelijk geen sprake meer zijn van een intacte bodemopbouw. Daarnaast kan worden aangenomen dat het noordelijk deel (Dorpsstraat) van het plangebied ook is verstoord, maar dat hier ook nog oudere funderingen aanwezig kunnen zijn. In hoeverre de bodem nog intact is, en of er misschien sprake is van een ophogingslaag, zal op basis van een veldonderzoek moeten blijken.

2.4 Bekende waarden

Archeologische waarden

- **Gegevens uit ARCHIS: AMK-terreinen (zie Bijlage 3a)**
 - in plangebied: geen.
 - in onderzoeksgebied: het plangebied ligt direct naast AMK-terrein 7046. Het betreft een terrein van hoge archeologische waarden, waar kasteel 'Huys Scherpenzeel' is gelegen (daterend uit de late middeleeuwen).
- **Gegevens uit ARCHIS: archeologische waarnemingen (zie Bijlage 3b)**
 - in plangebied: geen.

- in onderzoeksgebied: binnen een straal van circa 1 km vanuit het centrum van het plangebied en meer specifiek ten oosten hiervan, bevinden zich in totaal 3 archeologische waarnemingen die overigens allen geassocieerd kunnen worden met de historische kern van Scherpenzeel. Waarnemingsnummer 32701 betreft funderingsresten uit de periode late middeleeuwen - nieuwe tijd. Waarneming 26200 betreft resten uit de late middeleeuwen (o.a. een maalsteen) en waarneming 7076 betreft aardewerk uit de late middeleeuwen (geassocieerd met kasteel Huys Scherpenzeel).
- **Gegevens uit ARCHIS: eerdere onderzoeken**
 - in plangebied: geen.
 - in onderzoeksgebied: in de omgeving van het plangebied zijn in het verleden een aantal locaties archeologisch onderzocht. Op circa 350 m ten noorden van het plangebied ligt een locatie die in 2011/2012 door ADC ArcheoProjecten middels een bureauonderzoek is onderzocht. Vanwege de verwachte ernstige bodemverstoringen is geconcludeerd dat eventueel aanwezig resten zullen zijn verstoord. Op circa 160 m ten oosten van het plangebied ligt een kleine locatie die in 1992 middels een proefopgraving archeologisch is onderzocht. Er zijn hiervan echter geen resultaten opgenomen in ARCHIS.

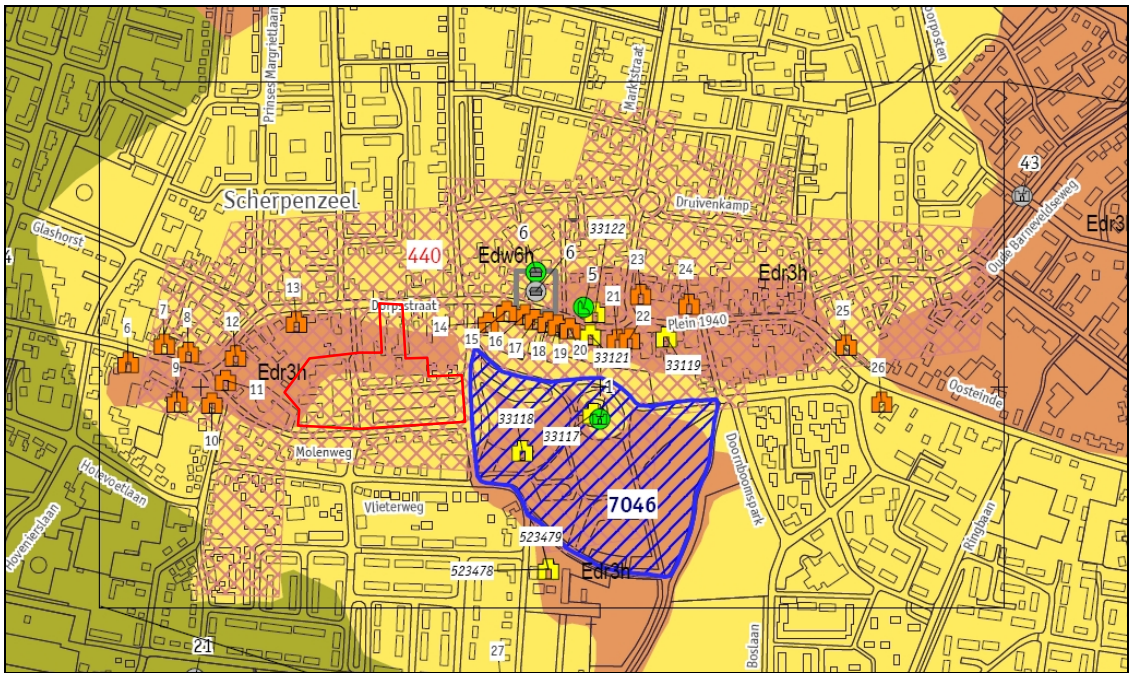
Ondergrondse bouwhistorische waarden

Vanuit het KICH (KennisInfrastructuur Cultuurhistorie zijn) is op te maken dat binnen het plangebied geen bouwhistorische waarden aanwezig zijn. Ook zijn binnen het onderzoeksgebied geen gemeentelijke monumenten aanwezig.

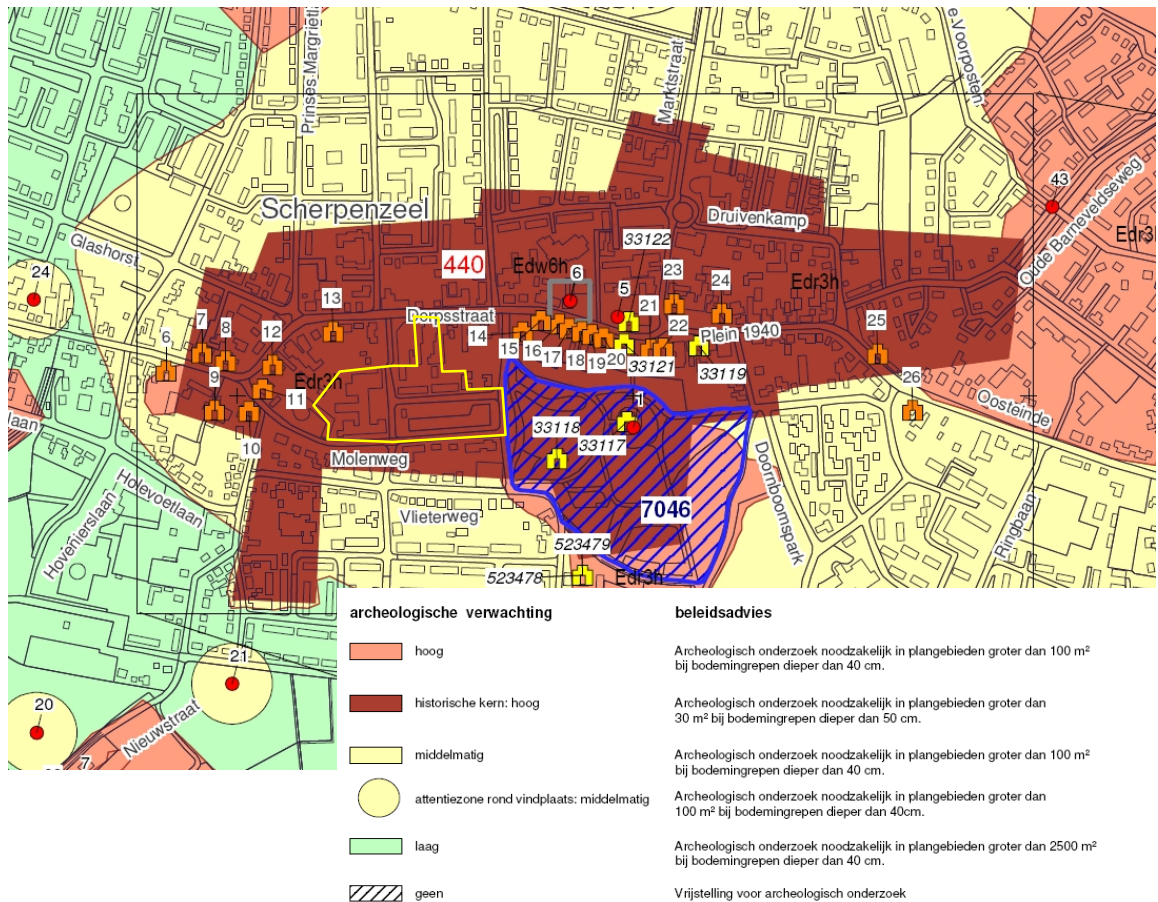
2.5 Archeologische verwachting

Bestaande verwachtingskaarten

- *Provinciale verwachtingskaart:* op de Cultuurhistorische Waardenkaart van Gelderland is het gebied niet gekarteerd (<http://ags.prvgl.nl/>). Op basis van de in de omgeving aanwezige verwachtingswaarden, kan het plangebied een (middel)hoge tot lage verwachtingswaarde worden toegekend.
- *Gemeentelijke verwachtingskaart:* Op de Archeologische Landschappenkaart van de gemeente Scherpenzeel (zie afbeelding 3), ligt het plangebied binnen de historische kern van Scherpenzeel. Op de Archeologische verwachtingskaart van de gemeente is aan dit gebied een hoge archeologische verwachtingswaarde toegekend - zie afbeelding 4. Binnen het gebied kunnen archeologische resten verwacht worden vanaf de late middeleeuwen. Het gemeentelijk beleid schrijft voor dat in dergelijke gebieden waar bodemingrepen groter dan 100 m² en/of dieper dan 50 cm worden uitgevoerd, archeologisch (voor)onderzoek verplicht is. In welke vorm dit vooronderzoek uitgevoerd dient te worden, wordt niet vermeld.

Afbeelding 3. Het plangebied (rood omlijnd) op de Archeologische Landschappenkaart van de gemeente Scherpenzeel. De roze arcering geeft de historische kern aan. Bron: RAAP-rapport 1797 (Van Oosterhout, 2006).

Afbeelding 4. Het plangebied (geel omlijnd) op Archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen van de gemeente Scherpenzeel. Bron: RAAP-rapport 1797 (Van Oosterhout, 2006).³

³ De genoemde ondergrens van 30 m² is ondertussen opgeschreef naar 100 m².

Gespecificeerde archeologische verwachting

Het plangebied is gelegen ter plaatse van een gebied waar dekzandwelingen dan wel een dekzandrug aanwezig is. Dekzandwelingen beschikken over een middelhoge archeologische verwachting voor alle archeologische perioden. Dekzandwelingen zijn relatief laaggelegen en vochtige gebieden waarin de kans op archeologische resten kleiner is dan op hogere gronden. Dekzandruggen zijn juist de hoger gelegen zones. De kans op de aanwezigheid van archeologische resten is het grootst op de hoogste delen en langs de randen van hoge dekzandruggen.

In de Gelderse Vallei, en zeker in de gebieden met dekzandwelingen, hebben in het paleolithicum en mesolithicum menselijke activiteiten plaatsgevonden. In de periode daarna hebben er lange tijd geen activiteiten van betekenis plaatsgevonden. Pas in de late middeleeuwen is het gebied ontgonnen.

Gezien de aanwezigheid van dekzandwelingen en/of een dekzandrug binnen het plangebied, kan geconcludeerd worden dat het plangebied in het paleolithicum en mesolithicum geschikt zal zijn geweest voor menselijke bewoningsactiviteiten. Dergelijke waarden kunnen dan ook binnen het plangebied aanwezig zijn. Gezien het feit dat het gebied in de late middeleeuwen is ontgonnen de en het plangebied binnen de historische kern van Scherpenzeel ligt, waar in ieder geval langs de Dorpsstraat al vanaf 1830 bebouwing aanwezig is (en mogelijk eerder) en vindplaatsen uit de periode vanaf de late middeleeuwen in de omgeving kan tevens worden geconcludeerd dat binnen het plangebied archeologische resten uit de periode late middeleeuwen - nieuwe tijd aanwezig kunnen zijn.

De zones waar nu bebouwing en een vijver aanwezig is zijn is verstoord. Hier worden geen archeologische resten (meer) verwacht.

Het bovenstaande, en hieronder nader gespecificeerde verwachtingsmodel, is tevens visueel weergegevens in kaartbijlage 246435-A; de archeologische verwachtings- en advieskaart.

- *Datering:*

Paleolithicum en mesolithicum, en met name late middeleeuwen - nieuwe tijd.

- *Complextype:*

Paleolithicum - mesolithicum: complextypen die samenhangen met een niet-sedentair bestaat, zoals kleinschalige jachtkampjes, vuursteenconcentraties, (hard)kuilen en losse vondsten.

(Late) middeleeuwen - nieuwe tijd: complextypen die samenhangen met een sedentaire leefwijze en verstedelijking zoals funderingen, beerputten, (water)kuilen etcetera.

- *Omvang:*

Variërend van een puntvondst tot nederzettingsterreinen die groter zijn dan het plangebied.

- *Diepteligging:*

Vanaf maaiveld tot in de top van de C-horizont (afhankelijk van de mate van bodemverstoring alsmede bodemtype).⁴

- *Locatie:*

Afhankelijk van de ondergrond (hoger gelegen dekzandrug, dekzandwelling of bekeergrond), binnen het gehele plangebied. Resten (zoals funderingen) uit de late middeleeuwen - nieuwe tijd worden vooral verwacht in de strook langs de Dorpsstraat.

⁴ Indien het bodemprofiel tot in de C-horizont is verstoord wordt de kans op de aanwezigheid van intacte resten laag ingeschat. Alleen diep ingegraven soporen zoals diepe paalsporen, waterputten en dergelijke worden in dat geval nog verwacht. Indien sprake is van een (deels) intact podzolprofiel, kunnen archeologische resten vanaf de E-horizont of de onderkant van de A-horizont worden verwacht. Eventueel aanwezige sporen zullen dan ook veel beter geconserveerd zijn.

- *Uiterlijke kenmerken:*

Laat paleolithicum - mesolithicum: vuursteenvindplaatsen bestaande uit een strooiing van vuurstenen werktuigen, restanten van productie van deze werktuigen (afval, kernen), (haard)kuilen met daarin (verbrand) afval zoals bot, vuursteen etcetera.

(Late) middeleeuwen - nieuwe tijd: resten van nederzettingsterreinen bestaande uit stenen funderingen, aardewerk, bot, metaal, beer- en waterputten, etcetera.

- *Mogelijke verstoringen:*

De bouw van de huidige bebouwing alsmede de aanleg van de vijver kan de bodem tot in de C-horizont hebben verstoord.

3 Conclusies en advies

3.1 Conclusies

Op basis van het bureauonderzoek kan worden geconcludeerd dat binnen het grootste gedeelte van het plangebied archeologische resten uit het paleolithicum en het mesolithicum alsmede de late middeleeuwen - nieuwe tijd kunnen voorkomen. Meer specifiek kunnen in het noordelijkste deel en westelijke deel van het plangebied, langs de Dorpsstraat en Molenstraat, funderingen aanwezig zijn van bebouwing uit de late middeleeuwen - nieuwe tijd. Daarbij dient opgemerkt te worden dat ter plaatse van de vijver en het verpleeghuis, geen resten meer worden verwacht. Daarnaast zullen geen bodemverstorende werkzaamheden gaan plaatsvinden in het gebied rondom het verpleeghuis; deze wordt enkel aangepast.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kan worden geconcludeerd dat het grootste gedeelte van het plangebied een hoge verwachtingswaarde kan worden toegekend. Alleen de zone ter plaatse van de huidige vijver en het verpleeghuis is verstoord en hier worden geen archeologische resten (meer) verwacht.

Voor een visuele weergave van de bovenstaande verwachtingen wordt verwezen naar kaartbijlage 246435-A; de archeologische verwachtings- en advieskaart.

3.2 (Selectie)advies

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt aanbevolen om in eerste instantie een inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) uit te laten voeren in het niet verstoorde deel van het plangebied (zie kaartbijlage 246435-A). Zodoende kan inzicht worden verkregen in de opbouw van de bodem en de kans op het aantreffen van (gave) archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan een advies gegeven worden ten aanzien van eventueel noodzakelijk archeologisch vervolgonderzoek of kunnen delen van het plangebied op basis van een mogelijk verstoord bodemprofiel worden vrijgegeven.

Dit ter beoordeling van het bevoegd gezag, in deze de gemeente Scherpenzeel.

Voor een visuele weergave van de bovenstaande verwachtingen wordt verwezen naar kaartbijlage 246435-A; de archeologische verwachtings- en advieskaart.

Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.
Almere, februari/april 2012

Literatuur en geraadpleegde bronnen

Barends et. al., 1986: *Het Nederlandse landschap. Een historisch-geografische benadering*. Uitgeverij Matrijs, Utrecht.

Berendsen, H.J.A. 2004 (4^e druk): *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.

Berkel, G. van & K. Samplonius. 2006: *Nederlandse plaatsnamen, herkomst en historie*. Het Spectrum, Houten.

Van Oosterhout, F., 2009: *Archeologische monumentenzorg in de gemeente Scherpenzeel: toelichting op de archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen, RAAP-rapport 1797*. RAAP BV, Weesp.

Tol, A. , P. Verhagen & M. Verbruggen. 2006: *Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek*. SIKB.

Kaarten

Bodemkaart van Nederland, 1:50000, STIBOKA

Grote Historische Atlas (1830-1855), Wolters Noordhoff, Groningen

Minuutplan ca. 1830 (<http://www.watwaswaar.nl>)

Provinciale archeologische verwachtingskaart Gelderland (ags.prvgld.nl)

Topografische kaart 1:25000 (<http://kadata.kadaster.nl>)

Topografisch-militaire kaarten 1879, 1900 (www.watwaswaar.nl)

Internet

www.watwaswaar.nl

www.kich.nl

[http://ags.prvgld.nl/GLD.Atlas/\(S\(uedemb45azp0quvdukldwr4\)\)/Default.aspx?applicatie=HistorischEnArcheologie](http://ags.prvgld.nl/GLD.Atlas/(S(uedemb45azp0quvdukldwr4))/Default.aspx?applicatie=HistorischEnArcheologie)

Projectnr. 246435
april 2012, revisie 02

Bijlage 1: Archeologische perioden

Bijlage 1: Archeologische perioden

Als bijlage op de resultaten en verzamelde gegevens wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewonersgeschiedenis in Nederland geschetst.

Gedurende het **paleolithicum** (300.000-8800 voor Chr.) hebben moderne mensen (*homo sapiens*) onze streken tijdens de warmere perioden wel bezocht, doch sporen uit deze periode zijn zeldzaam en vaak door latere omstandigheden verstoord. De mensen trokken als jager-verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. De verschillende groepen jager-verzamelaars exploiteerden kleine territoria, maar verbleven, afhankelijk van het seizoen, steeds op andere locaties.

In het **mesolithicum** (8800-4900 voor Chr.) zette aan het begin van het Holoceen een langdurige klimaatsverbetering in. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor geleidelijk een bosvegetatie tot ontwikkeling kwam en de variatie in flora en fauna toenam. Ook in deze periode trokken de mensen als jager-verzamelaars rond. Voorwerpen uit deze periode bestaan voornamelijk uit voor de jacht ontworpen vuurstenen spitsjes.

De hierop volgende periode, het **neolithicum** (5300-2000 voor Chr.), wordt gekenmerkt door een overschakeling van jager-verzamelaars naar sedentaire bewoners, met een volledig agrarische levenswijze. Deze omwenteling ging gepaard met een aantal technische en sociale vernieuwingen, zoals huizen, geslepen bijlen en het gebruik van aardewerk. Door de productie van overschot kon de bevolking gaan groeien en die bevolkingsgroei had tot gevolg dat de samenleving steeds complexer werd. Uit het neolithicum zijn verschillende grafmonumenten bekend, zoals hunebedden en grafheuvels.

Het begin van de **bronstijd** (2000-800 voor Chr.) valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen, zoals bijlen. Het gebruik van vuursteen was hiermee niet direct afgelopen. Vuursteenmateriaal uit de bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Het aardewerk is over het algemeen zeldzaam. De grafheuveltraditie die tijdens het neolithicum haar intrede deed werd in eerste instantie voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, eventueel omgeven door een greppel.

In de **ijzertijd** (800-12 voor Chr.) werden de eerste ijzeren voorwerpen gemaakt. Ten opzichte van de bronstijd traden er in de aardewerktraditie en in het gebruik van vuursteen geen radicale veranderingen op. De mensen woonden in verspreid liggende hoeven of in nederzettingen van enkele huizen. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen (*celtic fields*). In deze periode werden de kleigebieden ook in gebruik genomen door mensen afkomstig van de zandgebieden. Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand. Er zijn zogenaamde vorstengraven bekend in Zuid-Nederland, maar de meeste begravingen vonden plaats in urnenvelden.

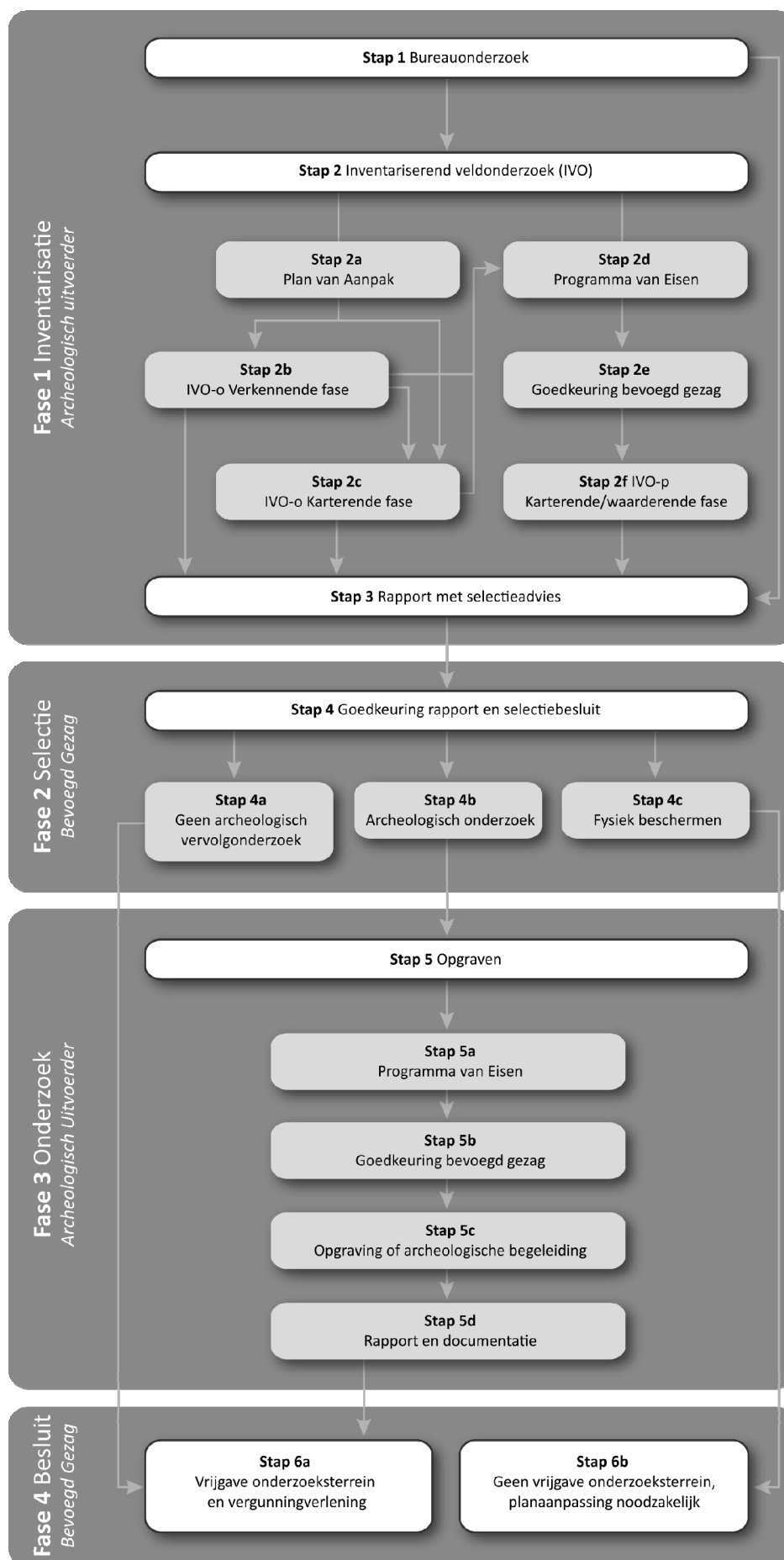
Met de **Romeinse tijd** (12 voor Chr. tot 450 na Chr.) eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als rijksgrens van het Romeinse Rijk ingesteld. Ter controle van deze zogenaamde *limes* werden langs de Rijn *castella* (militaire forten) gebouwd. De inheems leefwijze handhaafde zich wel, ook al werd de invloed van de Romeinen steeds duidelijker in soorten aardewerk (o.a. gedraaid) en een betere infrastructuur. Onder meer ten gevolge van invallen van Germaanse stammen ontstond er instabiliteit wat uiteindelijk leidde tot het instorten van de grensverdediging langs de Rijn.

Over de **middeleeuwen** (450-1500 na Chr.), en met name de vroege middeleeuwen (450-1000 na Chr.), zijn nog veel zaken onbekend. Archeologische overblijfselen zijn betrekkelijk schaars. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinen in handen gekomen van regionale en lokale hoofdliden. Vanaf de 10^e eeuw ontstaat er weer enige stabiliteit en is een toenemende feodalisering zichtbaar. Door bevolkingsgroei en gunstige klimatologische omstandigheden werd in deze periode een begin gemaakt met het ontginnen van bos, heide en veen. Veel van onze huidige steden en dorpen dateren uit deze periode.

De hierop volgende periode 1500 – heden wordt aangeduid als **nieuwe tijd**.

Bijlage 2: Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

- schematisch overzicht AMZ
- verklarende woordenlijst AMZ

Verklarende woordenlijst Archeologische Monumentenzorg (AMZ)

Archeologische begeleiding (STAP 5c)

Een archeologische begeleiding wordt uitgevoerd wanneer proefsleuven of een opgraving niet mogelijk zijn door bijvoorbeeld civieltechnische beperkingen.

Archeologische indicatoren

Hiermee worden aanwijzingen in de bodem bedoeld die duiden op menselijke activiteiten in het verleden, zoals aardewerkscherven, houtskool, botmateriaal, vondstlagen, etc.

Archis

Archeologisch informatiesysteem voor Nederland. Een digitale databank met gegevens over archeologische vindplaatsen en terreinen.

Bureauonderzoek (STAP 1)

Het bureauonderzoek is een rapportage waarin een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel wordt opgesteld aan de hand van geomorfologische en bodemkaarten, de Archeologische Monumentenkaart (AMK), het Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS), historische kaarten en archeologische publicaties.

Fysiek beschermen (STAP 4c)

De archeologische resten blijven in de bodem behouden door bijvoorbeeld planaanpassingen.

Geofysisch onderzoek

Meetapparatuur brengt archeologische verschijnselen in de bodem driedimensionaal in kaart zonder te boren of te graven. Dit kan bijvoorbeeld door radar-, weerstandsonderzoek of elektromagnetische metingen.

Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Dit model geeft op detailniveau voor het plangebied aan wat aan archeologische vindplaatsen aanwezig kan zijn. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt bepaald of een inventariserend veldonderzoek nodig is en wat de juiste methode is om eventueel aanwezige archeologische resten aan te tonen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) (STAP 2)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek worden archeologische waarden in het veld geïnventariseerd en gedocumenteerd. Waar is wat in de bodem aanwezig? De inventarisatie kan bestaan uit een inventariserend veldonderzoek-overig (door middel van een booronderzoek, veldkartering en/of geofysisch onderzoek) en/of een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. Wat de beste methode is, hangt sterk af van de omstandigheden en de aard van de vindplaats.

Inventariserend veldonderzoek - overig (IVO-o) (STAP 2b of 2c)

Bij een Inventariserend veldonderzoek - overig door middel van boringen (IVO-o) worden boringen gezet door middel van een handboor of guts.

Inventariserend veldonderzoek -proefsleuven (IVO-p) (STAP 2f)

Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar aanwijzingen zijn voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Verkennende fase (STAP 2b)

Wanneer bij het bureauonderzoek onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om een gespecificeerd verwachtingsmodel op te stellen, wordt een inventariserend veldonderzoek - verkennende fase uitgevoerd. In deze fase wordt onderzocht of de bodem nog intact is, wat de bodemopbouw is en hoe deze invloed heeft gehad op de locatiekeuze van de mens in het verleden. Het onderzoek is bedoeld om kansarme zones om archeologische resten aan te treffen uit te sluiten en kansrijke zones te selecteren voor vervolgonderzoek. Een verkennend onderzoek kent een relatief lage onderzoeksintensiteit en wordt meestal uitgevoerd door middel van boringen.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Karterende fase (STAP 2c of 2f)

Tijdens een inventariserend veldonderzoek - karterende fase wordt het plangebied systematisch onderzocht op de aanwezigheid van archeologische sporen en/of vondsten. De intensiteit van onderzoek is groter dan in de

verkennende fase, bijvoorbeeld door een groter aantal boringen per hectare of door het aanleggen van proefsleuven.

Inventariserend veldonderzoek (IVO) - Waarderende fase (STAP 2f)

Tijdens de waarderende fase wordt aangegeven of de aangetroffen archeologische vindplaatsen behoudenswaardig zijn. Dat betekent dat de aard, omvang, datering, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats(en) wordt vastgesteld. Wanneer de waardering van de archeologische resten laag is, hoeft geen verder archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het plangebied wordt 'vrijgegeven'. Wanneer de resten behoudenswaardig zijn, wordt in eerste instantie behoud in situ (ter plekke in de bodem) nagestreefd. Wanneer dit door de voorgenomen ontwikkelingen niet mogelijk is, wordt vervolgonderzoek uitgevoerd in de vorm van een opgraving of archeologische begeleiding. Vaak wordt deze fase gecombineerd uitgevoerd met het inventariserend veldonderzoek karterende fase.

Opgraving (STAP 5c)

Wanneer door de toekomstige ontwikkelingen aanwezige archeologische resten in de bodem niet behouden kunnen worden, wordt een opgraving uitgevoerd. Tijdens de opgraving worden archeologische resten gedocumenteerd, gefotografeerd en bestudeerd. Hierdoor wordt informatie over het verleden zo goed mogelijk vastgelegd en behouden.

Plan van Aanpak (PvA) (STAP 2a)

Voor een booronderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) noodzakelijk. Het PvA beschrijft hoe het veldwerk wordt uitgevoerd en uitgewerkt.

Programma van Eisen (PvE) (STAP 2d of 5a)

Voor het uitvoeren van een inventariserend veldonderzoek - proefsleuven, archeologische begeleiding of opgraving is een Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk. Het PvE beschrijft het doel, vraagstelling en uitvoeringsmethode van het archeologisch onderzoek. Dit document wordt beschouwd als basisdocument voor archeologisch veldonderzoek waarmee de inhoudelijke kwaliteit gewaarborgd wordt. Het PvE wordt goedgekeurd door het bevoegd gezag (gemeente, provincie of het rijk).

Quickscan

In een quickscan wordt geïnventariseerd of en waar archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

Selectieadvies (STAP 3)

In het selectieadvies wordt op archeologisch inhoudelijke argumenten het advies gegeven welke delen van het plangebied vrijgegeven kunnen worden voor verdere ontwikkeling en welke delen behouden of opgegraven moeten worden.

Selectiebesluit (STAP 4)

De bevoegde overheid (gemeente, provincie of soms het rijk) geeft op basis van het selectieadvies aan welke maatregelen genomen worden. De bevoegde overheid kan van het selectieadvies afwijken indien zij dat nodig acht.

Veldkartering

Bij een veldkartering wordt het plangebied systematisch belopen om archeologische oppervlaktevondsten te verzamelen.

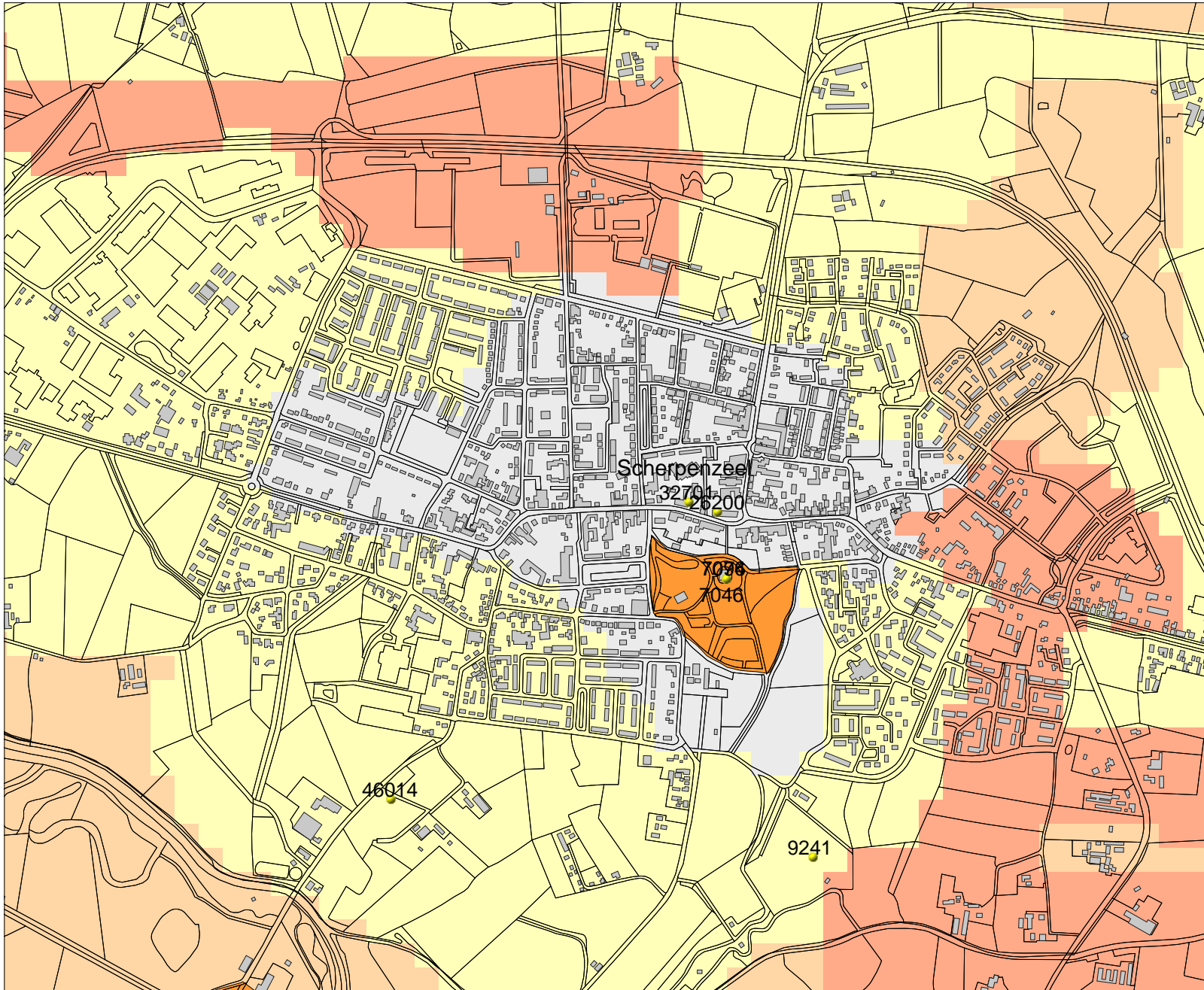
Bijlage 3a: AMK-terreinen uit ARCHIS II

<i>monumentnr.</i>	7046		
<i>waarde</i>	Terrein van hoge archeologische waarde		
<i>kaartblad + volgnr.</i>	32G 009	<i>complextype</i>	Havezathe/ridderhofstad
<i>provincie</i>	Gelderland	<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>plaats</i>	Scherpenzeel	Nieuwe tijd: 1500 - 1950	Nieuwe tijd: 1500 - 1950
<i>gemeente</i>	Scherpenzeel	<i>complextype</i>	Kasteel
<i>toponiem</i>	HUIS SCHERPENZEEL	<i>datering van</i>	<i>datering tot</i>
<i>coördinaten</i>	161992 454406	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

Bijlage 3b: Waarnemingen uit ARCHIS II

waarnemingsnr.	7076		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Kasteel
<i>plaats</i>	Scherpenzeel	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Scherpenzeel	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	KASTEEL		
<i>coördinaten</i>	162000 454460		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstatum</i>	12-1980		
waarnemingsnr.	7094		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Kasteel
<i>plaats</i>	Scherpenzeel	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Scherpenzeel	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	KASTEEL		
<i>coördinaten</i>	162000 454460		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: graafwerk		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstatum</i>	12-1980		
waarnemingsnr.	9241		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Scherpenzeel	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Scherpenzeel	Onbekend	Onbekend
<i>toponiem</i>	ODD WILLAAR		
<i>coördinaten</i>	162180 453880		
<i>vondstomstandigheden</i>	Indirect: archief		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstatum</i>	9999		
waarnemingsnr.	26200		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Kerk
<i>plaats</i>	Scherpenzeel	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Scherpenzeel	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
<i>toponiem</i>	N.-H. KERK		
<i>coördinaten</i>	161980 454600		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: onbepaald		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstatum</i>	1988		
waarnemingsnr.	32701		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Nederzetting, onbepaald
<i>plaats</i>	Scherpenzeel	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Scherpenzeel	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
<i>toponiem</i>	VOORMALIG WITTE HUIS	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
<i>coördinaten</i>	161920 454620		
<i>vondstomstandigheden</i>	Archeologisch: opgraving		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstatum</i>	1992		
waarnemingsnr.	46014		
<i>bron</i>	ARCHIS	<i>type vindplaats</i>	Onbekend
<i>plaats</i>	Scherpenzeel	<i>datering van</i>	tot
<i>gemeente</i>	Scherpenzeel	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
<i>toponiem</i>			
<i>coördinaten</i>	161300 454000		
<i>vondstomstandigheden</i>	Niet-archeologisch: metaaldetector		
<i>OM-nr.</i>	-1		
<i>vondstatum</i>	29-03-2002		

Kaartenbijlage

Legenda

- WAARNEMINGEN
 - HUIZEN
 - TOP10 ((c)TDN)
 - PLAATSNAMEN
 - PROVINCIES
- MONUMENTEN**
- archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
- IKAW**
- zeer lage trefkans
 - lage trefkans
 - middelhoge trefkans
 - hoge trefkans
 - lage trefkans (water)
 - middelhoge trefkans (water)
 - hoge trefkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd

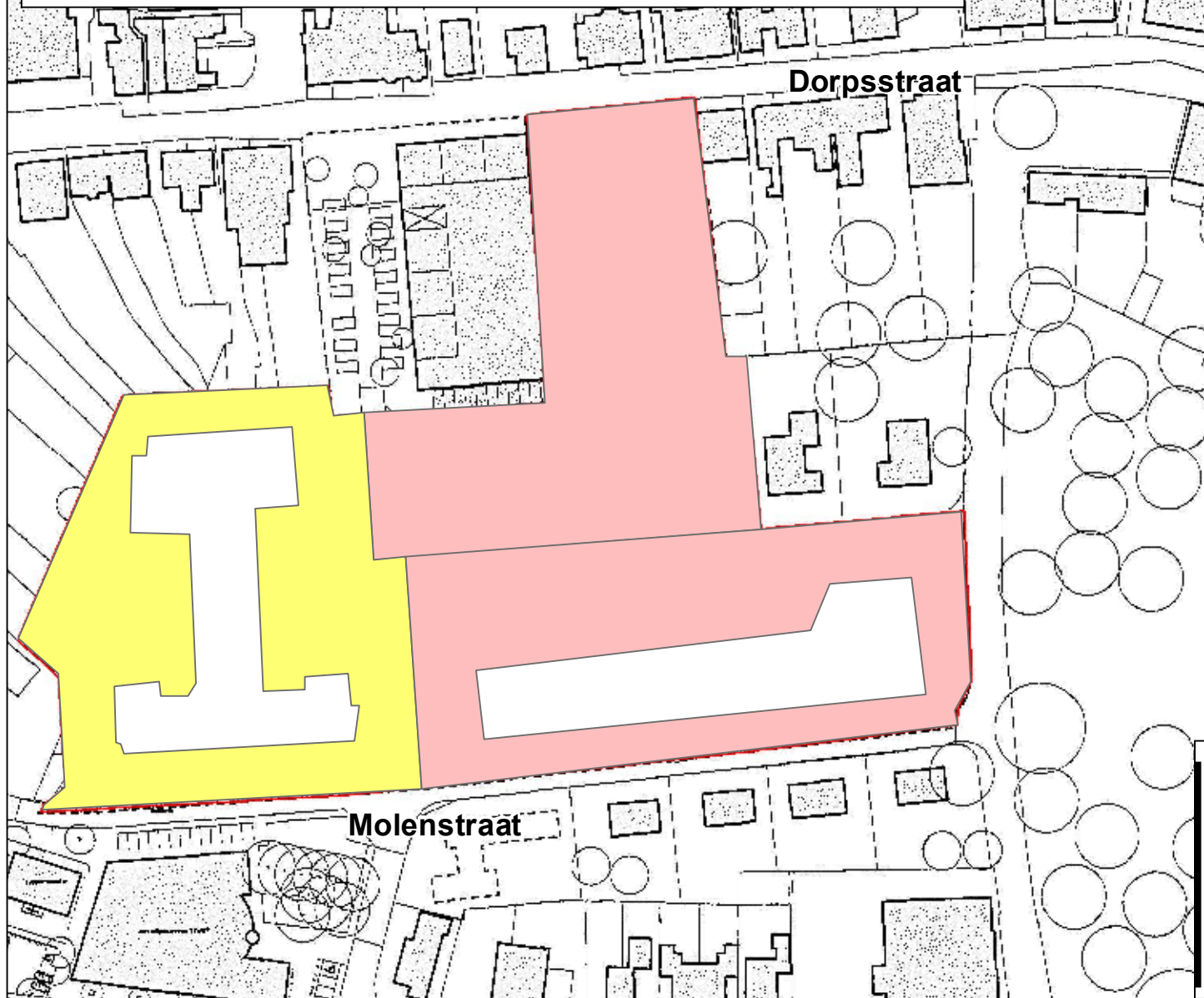
Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Legenda:

Verwachtingswaarde

- Zone 1) Hoog voor paleolithicum - mesolithicum en late middeleeuwen - nieuwe tijd
- Zone 2) Hoog voor paleolithicum - mesolithicum en late middeleeuwen - nieuwe tijd
- Zone 3) Geen (verstoord)

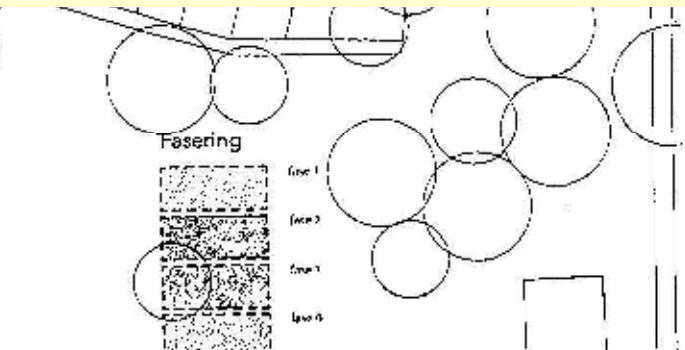

Aanbevelingen

Zone 1) Hier dient nader onderzoek uitgevoerd te worden in de vorm van (in eerste instantie) een inventariserend veldonderzoek door middel van verkennende boringen (IVO-O).

Zone 2) : Hier zijn geen bodemversturende werkzaamheden gepland. Indien dat wel het geval is, zal ook hier nader onderzoek uitgevoerd moeten worden in de vorm van (in eerste instantie) een inventariserend veldonderzoek door middel van verkennende boringen (IVO-O).

Zone 3: Dit gebied is reeds verstoord of bebouwd en kan worden vrijgegeven.

00	02-04-2012	definitief	MM
NR	DATUM	WIJZIGING	GET.

OPDRACHTGEVER	Stichting Woonstede	GIS-specialist	P.C. Teekens	SCHAAL	1:0
PROJECTLEIDER	P.C. Teekens	FORMAAT	A4	BLAD IN BLADEN	1 IN 1
PROJECTOMSCHRIJVING	BO Weijdelae Scherpenzeel	KAARTNUMMER	246435-A	WIJZNR	00
KAARTTITEL	Archeologische verwachtings- en aanbevelingen kaart				
STATUS	definitief				

